

Redactare: Ilinca Mare
Tehnoredactare: Mihail Vlad
Pregătire de tipar: Marius Badea
Design copertă: Laurențiu Midvichi

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

VILLALOBOS, JUAN PABLO

Îți vând un câine / Juan Pablo Villalobos ; trad. din lb. spaniolă

și note de Marin Mălaicu-Hondrari. - Pitești : Paralela 45, 2019

ISBN 978-973-47-2889-3

I. Mălaicu Hondrari, Marin (trad. ; note)

821.134.2

JUAN PABLO VILLALOBOS

Îți vând un câine

Traducere din limba spaniolă și note de
Marin Mălaicu-Hondrari

Te vendo un perro

Juan Pablo Villalobos

Copyright © Juan Pablo Villalobos, 2014

Originally published by Editorial Anagrama S.A.

Copyright © Editura Paralela 45, 2019

Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate, iar
conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate intelectuală.

www.edituraparelela45.ro

Editura Paralela 45

În perioada aceea, în fiecare dimineață când ieșeam din apartamentul meu, numărul 3C, dădeam în hol peste vecina de la 3D, căreia îi intrase în cap ideea că eu scriam un roman. Pe vecină o chema Francesca, iar eu, nici n-are rost să mai spun, nu scriam un roman. Numele ar trebui pronunțat *Franceska*, să sune și mai grosolan. După ce ne salutam cu o ridicătură din sprâncene, începeam să așteptăm în fața ușii ascensorului care împărțea clădirea în două și urca și cobora ca fermoarul de la pantaloni. Din cauza unor comparații ca asta, Francesca le zicea tuturor vecinilor că mă dau la ea. Și pentru că îi ziceam Francesca fără ca acesta să fie numele ei adevărat, ci cel cu care o botezasem în romanul meu.

În unele zile treceau ore întregi până să vină ascensorul, ca și cum nu i-ar fi pasat că noi eram bătrâni și ar fi crezut că avem înaintea noastră, și nu înapoi, tot timpul din lume. Sau ca și cum ar fi știut, dar îl durea undeva de noi. După ce în sfârșit se deschideau ușile, intram amândoi, începeam să coborâm lent și Francescăi i se urca sângele în obraji, numai pentru a crea un efect pur metaforic. Liftul funcționa cu atâta lentoare încât aveai impresia că era acționat de niște mâini șugubețe care-l înceteneau cu bună știință, pentru a amplifica dorința și a amâna consumarea ei, adică coborârea fermoarului. Gândacii, de care era plin tot edificiul, profitau de drumul nostru cu liftul și coborau

să-și viziteze tovarășii din holul de la intrare. Profitam de timpul petrecut în lift ca să-i strivesc. Acolo erau mai ușor de prins decât în casă, pe palier sau în holul de la intrare, dar, totodată, era și mai periculos. Trebuia să-i strivesc hotărât, dar fără să exagerez, dacă nu voiam ca liftul să se prăbușească. Îi ziceam Francescăi să stea nemișcată. Odată am călcat-o pe un deget și m-a pus să-i plătesc taxiul până la medicul podolog.

În holul de la intrare o așteptau acoliții ei de la cenaclul literar; sărmanii: îi obliga să citească o carte după alta. Acolo își petreceau zilele, de luni până duminică. Cumpăraseră de la piață niște lanterne care puteau fi prinse de coperta cărții și erau dotate cu lupă. Făcute în China. Arătau față de lanternele acelea o grijă aproape indecentă, de parcă ar fi fost vorba de cea mai mare invenție după praful de pușcă sau maoism. Mă strecuram printre scaunele așezate în cerc, ca la terapiile de reabilitare sau la întâlnirile unor secte sataniste, și când ajungeam lângă ușă, simțind deja iminența străzii, cu gropile și duhoarea ei de friptane, le strigam în loc de salut:

— Să-mi dați și mie cartea după ce o terminați. Am o masă șchioapă!

Iar Francesca îmi răspundea de fiecare dată la fel:

— *Franceska* e nume de curvă italiană! Crai bătrân ce ești!

Cenaclul avea zece membri, plus conducătoarea. Din când în când, murea câte unul dintre ei sau ajungea să fie considerat incapabil de a trăi fără asistență și atunci era trimis la azil, dar Francesca făcea ce făcea și-l îmbrobodea pe noul chiriaș. Clădirea avea douăsprezece apartamente, distribuite pe trei etaje, câte patru pe etaj. Toate erau locuite numai de văduvi sau de burlaci ori, mai degrabă, de văduve și de fete bătrâne, pentru că ele erau majoritare. Clădirea se afla la numărul 78 de pe strada Basilia Franco, o stradă ca oricare alta din Mexico City, vreau să zic la fel de dezolantă și cu asfaltul la fel de peticit. Singura diferență era tocmai asta, ghettoul vârstei a treia:

edificiul bătrâneilor, cum îl numeau restul vecinilor de pe stradă, o clădire la fel de veche și de decrepită precum locuitorii ei. Numărul clădirii era exact vârsta mea, numai că numărul clădirii nu creștea cu fiecare an care trecea.

Dovada că cenaclul acela era, de fapt, o sectă e cât de mult rezistau să stea pe scaune. Erau niște scaune pliante, din aluminiu, cu reclamă la berea Modelo. Un caz clar de fundamentalism literar, niște oameni capabili de a-l convinge pe directorul de imagine al fabricii de bere să le dea cadou scaunele ca parte din programul pentru dezvoltare culturală. Ceva mai penibil nu puteai să vezi, dar publicitatea subliminală funcționa: ieșeam din clădire și mă duceam direct la crâșmă ca să beau prima bere a zilei.

Cenaclul nu era singura nenorocire din edificiu. Hipólita, de la 2C, dădea lecții de modelaj în aluat în fiecare marți, joi și sâmbătă. Lunea și vinerea venea un instructor pentru exerciții aerobice și-și ținea cursul după colț, în Grădina lui Epicur, un parc plin de buruieni și de tufișuri, în care oxigenul nu se prea simțea de atâta dioxid și monoxid de carbon, oxizi de azot și sulf. Francesca, fostă profesoară de limbi străine, dădea ore particulare de engleză. În plus, mai existau cursuri de yoga, informatică și macrame. Și totul organizat de cei care locuiau în edificiu și care credeau că pensionarea trebuia să fie un soi de educație preșcolară. Toate alea trebuiau suportate, plus stadiul lamentabil în care se afla clădirea, dar, în schimb, prețul chiriei rămăsese același din negura vremurilor.

Se organizau și excursii la muzee și în alte locuri încărcate de istorie. De fiecare dată când era lipit în hol un anunț cu vizitarea unei expoziții, eu întrebam:

— Știe careva dintre voi cât costă o bere într-un loc ca ăla?

Nu întrebam ca să mă aflu în treabă; odată, în cafeneaua unui muzeu, plătisem cincizeci de pesos pentru o bere. Cât chiriea pe o lună! Nu-mi permiteam un asemenea capriciu, trebuia

să supraviețuiesc din economiile mele care, după cum calculasem, mi-ar fi ajuns, în acest ritm, pentru încă opt ani. Suficient pentru ca între timp, sau cel puțin așa credeam, nesuferita cu coasă să mă viziteze. *Acest ritm* este numit elegant *viață stoică*, dar eu i-aș zice viață rea, pur și simplu. Pentru a nu-mi depăși bugetul, eram obligat să număr câte pahare beam zilnic! Și le număram, cu mare atenție, dar problema era că noaptea le pierdeam șirul. Așa că cei opt ani puteau fi, de fapt, șapte sau șase. Sau cinci. Faptul că suma cheltuită zilnic pe băutură avea să mă oblighe să scad din ani mă tulbura destul de mult. Și cu cât mă tulbura mai tare, cu atât mi-era mai greu să țin șirul paharelor.

Alteori, în timp ce ascensorul cobora, Francesca începea să-mi dea sfaturi despre scrierea romanului, pe care, după cum v-am zis, eu nu-l scriam. Să cobori trei etaje cu acea viteză însemna să ai timp pentru a parcurge trei secole de teorie literară. Zicea că personajele mele nu au profunzime, de parcă ar fi fost niște găuri. Iar stilul meu avea nevoie de mai multă textură, de parcă aș fi cumpărat material pentru perdele. Vorbea cu o precizie uimitoare, articulând silabele în așa fel încât orice enormitate ar fi spus, suna a evidență. Părea să atingă adevărul absolut cu ajutorul dicției, mai mult, să se folosească de ea ca de o tehnică de hipnoză. Și funcționa! Așa ajunsese să fie dictatoarea cnaclului, președinta asociației de locatari, autoritatea maximă în materie de bârfe și calomnii. N-o băgam în seamă și închi-deam ochii pentru a mă concentra la coborârea fermoarului. După ce ascensorul se zgâlțâia oprindu-se la parter, Francesca mai croșeta o ultimă frază, care pentru mine era deșirată, pentru că pierdusem firul perorațiilor ei:

— O s-o pățiți precum cei din Yucatán care caută și caută, dar, de fapt, nu caută.

Iar eu îi răspundeam:

— Cine nu caută, nu găsește.

Fraza asta, spusă de Schönberg, mă făcea să-mi amintesc de mama în urmă cu șaptezeci de ani, când îmi pierdusem o șosetă. Am căutat-o și am tot căutat-o până când s-a aflat că o mâncase câinele. Mama a murit în 1985, la cutremur. Câinele murise cu mai bine de patruzeci de ani înaintea ei și, pripit cum era, nu a mai prins sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial: a îngurgitat o pereche de ciorapi din nailon, foarte lungi, exact așa cum erau și picioarele secretarei tatălui meu.

Mă mutasem în blocul acela într-o după-amiază de vară, în urmă cu vreun an și jumătate, având la mine o valiză cu haine, două cutii cu tot soiul de obiecte, un tablou și un șevalet. Mobila și câteva aparate electrocasnice fuseseră aduse încă de dimineață cu o firmă de transport. Străbătusem holul ferindu-mă de mogâldețele de la cenaclu și repetând:

— Nu vă deranjați, nu vă deranjați.

Firește că nimeni nu s-a deranjat, s-au prefăcut cu toții că citeau mai departe, deși ceea ce făceau cu adevărat era să se uite la mine pe furiș. Într-un târziu, când am ajuns la ușa liftului, am auzit șușoteala pornită de pe buzele Francescăi și extinsă repede de la gură la ureche, ca la telefonul fără fir:

— E un artist!

— E un arivist!

— E un taximetrist!

— E un nazist!

Am urcat în lift cu lucrurile care au încăput și, după zece minute când am revenit în holul de la parter ca să-mi iau restul bagajelor, ca un Sisif lent-lent, am văzut că cenacliștii improvizară un cocktail de bun-venit, punând la bătaie șampanie Zacatecas și biscuiți sărați unși cu paté de ton și maioneză.

— Bine ai venit! mi-a strigat Hipólita, întinzându-mi un spray cu DDT, e un flecușeț, dar o să-ți prindă bine.

— Să ne scuzați, a zis Francesca, n-am știut că sunteți artist! Dacă am fi știut, am fi pus șampania la rece.

Am luat paharul de plastic pe care mi l-au oferit, plin ochi cu șampanie caldă, și am ridicat brațul ca să toastez, numai că Francesca mi-a luat-o înainte:

— Pentru artă!

Am rămas cu brațul întins pe orizontală, ceea ce lăsa impresia că în loc de a toasta aveam de gând să returnez paharul și, de fapt, chiar asta aș fi vrut să fac. Imediat mi-au cerut să vorbesc, să spun câteva cuvinte în numele artei și atunci, urmărind neconsolat erupția furioasă a bulelor din paharul de unică folosință, am zis:

— Mi-ar fi plăcut o bere.

Francesca a scos din portofelul ei o bancnotă mototolită de douăzeci de pesos și i-a ordonat unui cenaclis:

— Du-te la magazinul de la colț și adu o bere pentru artist.

Cam amețit de toată vânzoleala, eram asaltat de o cavalcadă de întrebări prin care se urmărea înfrângerea anonimatului meu.

— Auziți, da' câți ani aveți?

— Sunteți văduv?

— Țsta e nasul dumneavoastră natural?

— Unde ați locuit înainte?

— Sunteți burlac?

— De ce nu vă pieptănați?

Zâmbeam nemișcat, cu paharul de șampanie în dreapta și sprayul cu DDT în stânga, până când s-a făcut liniște pentru ca eu să pot răspunde.

— Deci? a zis Francesca.

— Cred că e o neînțelegere, am zis – din nefericire înainte ca insul care se pornise să-mi aducă o bere să apuce să iasă din clădire – eu nu sunt artist.

— V-am spus eu! E taximetrist!, a țipat triumfătoare Hipólita, făcându-mă să observ că marginile gurii îi erau împodobite cu un puf negricios.

— De fapt, sunt pensionar, am continuat eu.

— Un artist pensionat! a sărit bucuroasă Francesca. Nu vă faceți griji, aici suntem pensionari cu toții. Mai puțin cei care nu au muncit niciodată.

— Și eu m-am pensionat de la viața de familie, a intervenit Hipólita.

— Nu, nu, nu, eu n-am fost artist, am precizat cu o vehemență care până și mie mi s-a părut suspectă.

Unul dintre cenacliști, care se pornise spre mine pentru a mă îmbia cu o farfurie plină cu biscuiți, s-a întors cu spatele și a lăsat farfuria pe un scaun.

— Mă duc după bere sau nu? a întrebat celălalt din ușa blocului.

— Așteaptă, i-a cerut Francesca, după care m-a întrebat: Și ce-i cu șevalețul și cu tabloul?

— Au fost ale tatălui meu, i-am răspuns, îi plăcea să picteze. Și mie mi-a plăcut să pictez, dar asta a fost demult.

— Asta ne mai lipsea: un artist frustrat! a exclamat Francesca. Și cu ștaif! Deci putem să știm și noi cu ce v-ați ocupat?

— Am fost vânzător de tacos.

— Vânzător de tacos?

— Da, aveam un chioșc în Candelaria de los Patos.

Cenacliștii s-au apucat să toarne șampania din pahare înapoi în sticlă, doar că mâinile le tremurau atât de tare încât jumătate din lichid se prelingea pe dinafara sticlei. Francesca a aruncat o privire către cenaclistul care aștepta în prag și i-a zis:

— Dă-mi înapoi cei douăzeci de pesos.

Am simțit că greutatea paharului cu șampanie din mâna mea dreaptă a dispărut brusc, că Hipólita mi-a smuls sprayul

cu DDT din mâna stângă, am văzut cum cenaclistul i-a înapoiat Francescăi bancnota mototolită, după care toți membrii cenaclului și-au împărțit între ei biscuiții, au pus dopul la sticla de șampanie și s-au reapucat de citit. Francesca m-a măsurat de sus până jos și de jos până sus, imprimându-și bine în memorie aspectul meu patetic, apoi a conchis:

— Impostorulule!

M-am uitat și eu la ea cu luare aminte, cercetându-i pe îndelete înfățișarea, trupul de mătură lung și slab, observând că își desfăcuse părul și un nasture de la decolteul rochiei cât timp eu urcasem până la apartament și apoi coborâsem, am simțit un zvâc surprinzător între picioare și prinzându-mă repede care era faza cu ea, am scos pentru prima dată strigătul care de atunci încolo avea să devină un soi de parolă a rutinei noastre:

— Iertați-mă că am fost un simplu vânzător de tacos, *Madame!*

Mama a ținut morțiș ca dragului ei câine să i se facă autopsia, iar tata a încercat, fără succes, să împiedice una ca asta.

— La ce-ți folosește să știi de ce-a murit câinele? întreba el.

— Trebuie să știm ce s-a întâmplat, îi răspundea mama, totul are o explicație.

Corcitură se chinuise toată noaptea să vomite, dar fără succes. Mama a inventariat șosetele: erau toate. Atunci a început să bănuiască ceva, pentru că tata scotea câinele la plimbare în fiecare seară, după cină. L-a plătit pe măcelar ca să despice corcitură. Au dus cadavrul în curticica din spate, unde atârnam rufe la uscat, și care acum era pavată cu ziare. În timp ce se făceau ultimele pregătiri, tata se ținea de mama, repetând:

— E necesar? Chiar e necesar? Sărmanul animal, e cumplit ce-i faceți.

Încercam să-l liniștesc:

— Nu-ți face griji, tată, nu-l mai doare nimic.

În vremea aceea, urma să împlinesc opt ani. Pregătirile erau în toi, iar pentru a amâna operația, tata a zis că o să-i facă un portret câinelui și îl va atârna în salon pentru ca mama să nu-l uite niciodată.

— Un portret figurativ, a precizat el, deloc avangardist.

Mama n-a ținut cont deloc de propunerea lui. Există un conflict deschis, vreau să zic etern, stârnit de un portret al

mamei pe care tata îl pictase pe vremea când erau logodiți și i-l făcuse cadou de nuntă. Ea ura acel portret pentru că, în funcție de cum se simțea în ziua respectivă, zicea că o făcea să pară o paiață, un monstru sau o grasă diformă.

— Chiar e necesar? tot întreba tata.

— Nu vreau să se mai întâmple din nou, îi zicea mama, și ca să nu se mai întâmple, trebuie să știm ce s-a întâmplat.

Până și un copil de opt ani își putea da seama de ce se întâmplă, pentru că bietul câine nu mai putea să moară încă o dată. Sora mea, doar cu un an mai mare decât mine, dar care creștea cu viteza unui papaya, m-a luat deoparte ca să-mi spună:

— Uită-te ce față are tata, zici că lui o să i se taie burta.

Tata era de culoarea așternutului meu, care, deși destul de pătat, rămânea curat mulțumită litrilor de clor folosiți de mama. Măcelarul a întrebat dacă tata era pe punctul de a leșina, dacă vederea sângelui îi făcea rău. Era o după-amiază de vară și tot ce trebuia făcut era să se grăbească, până nu începea câinele să pută. A răspuns mama, ceremonios și cu sângele rece care o caracteriza atunci când rezolva probleme familiale:

— Puteți începe.

Măcelarul a făcut o tăietură de la bărbie până la burtă. Sângele a curs peste o fotografie cu președintele Ávila Camacho, pozat cu mâinile în sus, de parcă ar fi fost victima unui asalt, deși se presupunea că în realitate lumea îl ovaționa. Mama s-a lăsat pe vine ca să scruteze vintrele câinelui, ca o prezicătoare etruscă, pentru a vedea viitorul și chiar l-a văzut, literalmente, pentru că viitorul e întotdeauna o consecință fatidică a trecutului: o pereche de ciorapi de nailon se înfășurase de-a lungul intestinelor câinelui. Era ca fraza lui Schönberg, numai că inversată, ceea ce sfârșea prin a avea aceeași semnificație; mama găsisse explicația. Tata s-a apărât zicând că sărmanul câine amușinase prin Alameda. Casa părinților mei se afla aproape de centru.

— Cu osul ăsta să mergi la alt câine, a zis mama.